

JOHANA BRONKOVÁ

**Problematika sakrality a sakrálního prostoru ve spisech církevních autorit
kolem roku 1600**

Předkládaná disertace Johany Bronkové je v kontextu českého (resp. dříve československého) dějepisu umění ojedinělá – a to jak svým námětem, tak materiálem a metodou, která vede k naplnění autorčina záměru. Ten je zcela jednoznačně konstatován na s. 2 „Úvodu“ její práce, která si podle autorky klade za cíl upřesnit statut literatury o architektuře, která vznikla na církevní půdě kolem roku 1600 – v době, kterou doktorandka velmi obezřetně odmítá označit nějakou jednoznačnou církevně-, kulturně- nebo uměleckohistorickou nálepkou. Bronková chce ukázat dosud opomíjené „zakotvení“ těchto textů „v humanistických ideálech, které jsou na jedné straně konfrontovány s [...] tradicí římské církve a na straně druhé rozvíjeny ve smyslu dobového chápání exaktní vědy [...]. Spolu s tím se dotkneme také důležité otázky postoje k antické literatuře a revize v chápání křesťanství v některých ohledech jako kontinuitu a v jiných jako diskontinuitu.“

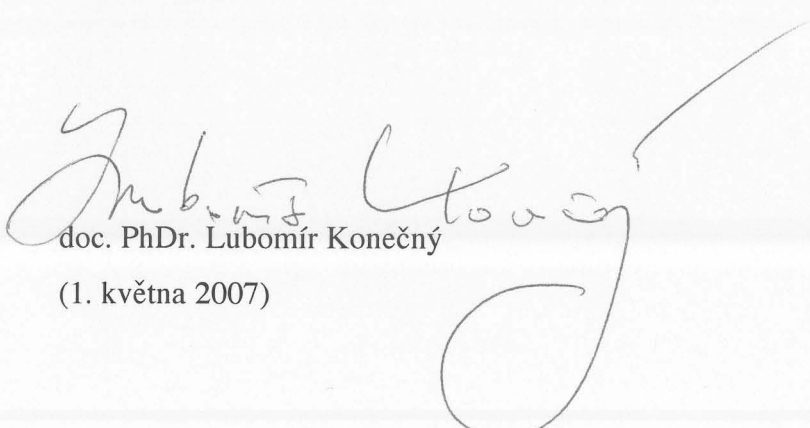
Autory textů, které Bronková ve své disertační práci analyzuje a kontextualizuje jsou: (1) milánský arcibiskup Karel Boromejský (1577), (2) Robert Bellarmin (1686-1613), (3) Jeronimo del Prado a Juan Bautista Villalpando se svým monumentálním pokusem o komentář k Ezechielovu proroctví o Šalamounově chrámu a jejich o exaktnost usilující rekonstrukcí této „ikonické“ architektury, (4) Antonio Possevino a (5) Cesare Baronio. Kolem této pětice autorka připomíná další dobové architektonické traktátisty, jako je poměrně málo známý Gian Mario Giberti nebo Pietro Cattaneo. Autorčina znalost těchto pojednání je vynikající nebo spíše až šokující, právě tak jako její schopnost je komentovat a interpretovat. Někdy si pozornost zaslouží jednotlivé postřehy, které upřesňují zdroje těchto spisů nebo některých jejich argumentů, většinou to ale jsou vynikající syntetizující charakteristiky, které jsou založeny nejen na intimní znalosti nejen vlastních textů, ale i jejich (kon)“textů“ (viz např. s. 17-21 [„Transformace středověké symboliky“], s. 21-44 [shrnutí úvah Karla Boromejského], s. 44-47 [„Světlo“], s. 61-71 [„Vývoj architektonizovaných tabernáklů“], s. 79-82 [Bellarminova terminologie]).

Podle mého názoru obzvláštní pozornost a ocenění náleží kapitole s prostým a nepřilíš výmluvným názvem Villalpando (s. 94-112), věnované interpretacím Ezechieleova vidění Šalamounova chrámu a jeho „virtuálním“ i reálným rekonstrukcím v architektonické teorii a praxi 16.-18. století. Zde poprvé je v češtině resumována tato fascinující problematika, nadto na základě domácím historikům (zřejmě) neznámé, ale přitom v mezinárodním kontextu již klasické literatury, jejímiž autory jsou například Portoričan René Taylor či vynikající španělský historik architektury Juan Antonio Ramírez. Johana Bronková tak nepřímou poukázala na jedno z deziderát, které by historie české barokní architektury ještě měla naplnit: vylíčit osud Šalamounova chrámu v domácím baroku. Již z tohoto „šalamounského“ exkurzu je zřejmé, že posuzovaná disertační práce je výsledkem důkladného a všestranného bádání, které se pohybuje s dokonalou samozřejmostí na terénu, který splňuje mezinárodní parametry.

[Autorka disertace výsledky svého bádání již dříve částečně prezentovala v několika periodikách a sbornících: Ideální předobrazy a sakrální architektura období baroka, in: *Barokní Praha – Barokní Čechie (1620–1740)*, Praha 2004, s. 295–331; Problematika sakrálního prostoru po Tridentském koncilu ve světle názorů církevních autorit, *Umění* 48, 2000, s. 41–54; Historická pravda, věrohodnost a důvěryhodnost: Otázky křesťanského humanismu na přelomu 16. a 17. století, in: Milena Bartlová (ed.), *Dějiny umění v české společnosti: otázky, problémy, výzvy*, Praha 2004, s. 96–106]

Nadto je třeba říci, že práce je dobře koncipovaná (a tedy i strukturovaná) a výtečně napsaná. O to více mrzí některá nepodstatná pochybení a opomenutí: problémy syntaxe např. na s. 4 nahoře a na s. 39, nepochybně vzniklé comuterovou editací, nepochopitelná paginace s. 1-5, i-vii, 6 ad., záhadná instrukce „doplň“ v pozn. 40 na s. vi, nebo různé verze psaní jména „Luter“ (např. v pozn. 44 na s. 10 a 54) oproti „Luther“ (např. na s. 83).

To však jsou pouze nepodstatné *minutiae*, které nemohou nijak devalvovat hodnotu této vynikající práce, kterou tímto rozhodně doporučuji k obhajobě jako práci disertační.


doc. PhDr. Lubomír Konečný

(1. května 2007)